

kedések, a vállalatok önállóságának megsértése nélkül igyekszünk oda hatni, hogy a legértékesebb munkák kerüljenek lefordításra, így módon megakadályozva a fölösleges pénz- és energiapocsékolást.

Kalmár Vera

* * *

GÉPESÍTETT MUNKAFOLYAMATOK A KÖNYVTÁRBAN

029:681.847.2

001.8:778.1

A könyvtár, amelyet kezelek, viszonylag kicsi. Alig számlál 5000 kötetet - a könyvtárosi munka benne mégis igen sok. A BUDAPESTI RÁDIÓTECHNIKAI GYÁR műszaki könyvtárát nem csak gyárunk dolgozói keresik fel igen nagy számban, hanem minisztériumok, más vállalatok dolgozói is. A nagy látogatottság egyik oka az, hogy könyvvállványainkon szinte ugyanabban az időben jelennek meg a legújabb kiadású belföldi- vagy legfrissebben behozott külföldi könyvek, amikor a könyvesboltok kirakataiban. De ez a tény önmagában nem indokolná a nagy forgalmat. Ekkor kezdődik el a könyvtárosi munka legkomolyabb, legtöbb körütekintést igénylő része. Elindítja a könyvet az olvasókhoz, akikben új gondolatokat ébreszt, amelyek alapján laboratóriumi kísérletezések indulnak meg, ezekből végül új gyártmányok születnek. A könyvespolcon szép rendben sorakozó könyvek csak a megfelelő kézbe adva válnak "isteni szikrává", csak a megfelelő helyen tudják teljesíteni hivatásukat: a műszaki fejlesztés szolgálatát. S ha sikerül ezeket a szellemi kincseket maradéktalanul a fejlesztés, a megvalósítás szolgálatába állítani, - akkor jól töltötte be hivatását a műszaki könyvtáros. A folyóiratokban és könyvekben rögzített gondolatok diszpécsera a vállalati műszaki könyvtáros; ő hozza be a gyárba, és ő juttatja el ezeket a megfelelő helyekre. Éppúgy kell ismernie a beszerzési lehetőségeket, mint a beszerzésekkel szemben támasztott kívánalmakat, - ismernie kell a gyáron belüli lehetőségeket és a gyárral szemben támasztott kívánalmakat. Ha a könyvtárosi munkaterületre gondolunk, önkénytelenül Madách sorai jutnak eszünkbe:...."végtelen a tér, mely munkára hív".... És ki segít a könyvtárosnak? Az ő lehetőségei ezzel szemben nagyonis végesek. Kivülről jövő segítségre várni nem lehet, az égető problémákat gyorsan és eredményesen kell megoldani. Először is a könyvtárosnak meg kell kísérelnie magán segíteni. A modern ember hűséges segítőtársa a gép, mondhatnánk szinte fáradhatatlanul áll mellettünk, és teszi könnyebbé, szebbé életünket. Miért ne segíthetne a könyvtárosnak is?

Legtöbb helyen a könyvtáros egyben műszaki fordító is. Ez természetes, hiszen ő az, aki felhívja a figyelmet egy-egy hasznosítható folyóiratoikra, és ha az illetékes műszaki dolgozó nem ismeri az idegen nyelvet, amelyen azt írták, akkor először is a könyvtárost kéri meg a

lefordításra. Olvasóink legtöbb esetben csak "slágvortokat" kérnek, mondván, hogy nekik nem kell "komoly" fordítás. Természetesen ilyesmit csak az mondhat, aki maga soha sem fordított, mert különben tudná, hogy csak egyféle fordítás van: a helyes fordítás. De nem is maga a szavaknak egyik nyelvről a másik nyelvre való átültetése jelenti az igazi időtrábló munkát, hanem az, amikor le kell írni, stilizálni, formába önteni. Mindenki tapasztalta, hogy milyen könnyedén vetjük oda a szavakat, ha beszélünk, - és mennyire meggondoljuk azokat, ha leírjuk.

A fenti gondolatmenetből kiindulva szereztem be könyvtárunk részére egy diktafónt. Ennek mikrofonjába könnyedén lehet "slágvortokat" mondani, és az olvasónak módjában van azt magával vinni, és alkalmas időpontban a felvételt írásban rögzíteni. A diktafón nem drága, alig kerül többre kétezer forintnál. Célszerű, ha van egy a könyvtárban és egy a máshol lévő gépiró asztalán. Az olvasó magávalhozza a szalagot, majd felvétel után el is viszi. A diktafónnal való munka egyszerű és kényelmes. Az áramkörbe való bekapcsolás után látkapcsolóval indítom el a készüléket, és ha gondolkodási időre van szükségem, közben ugyan-csak látkapcsolóval állítom le. A felvételt visszajátszással azonnal ellenőrizni lehet, sőt azt is meg lehet tenni, hogy kétszer-háromszor játszásként viseza, ami által az olvasó meg is tanulja a kívánt szöveget. Ilyenkor természetesen fejhallgatót használnak, hogy mást ne zavarjanak - különösen a könyvtárost, aki ilyenkor már régen mással van elfoglalva. Szokták úgy is alkalmazni, hogy a teljes cikket mondják be a mikrofonba, és játszattják többször vissza, szintén megtanulás céljából. Ennek a tanulásnak több előnye is van. Attól eltekintve, hogy fejhallgatóval, teljesen hangtalanul történik, közben pihenteti az ember a szemét. Ez, tudjuk, nem kis előny azoknak az embereknek, akik napi 10-12 órát, vagy még ennél is többet villanyfényben dolgoznak, olvasnak. Ha a szemünk elfárad, gondolataink is lassabban járnak; szemmel könnyebben rögződnek agyunkba a gondolatok, nemcsak azért, mert a látásra fordított energiát is a tanulás szolgálatába állíthatjuk, hanem azért is, mert kikapcsolhatunk ezáltal minden zavaró környezeti hatást. Annyi előnye van a diktafónnak, hogy szinte nem is értem, miért alkalmazzák viszonylag csak kevés helyen? Talán a könyvtárosok népszerűsíthetnék, és ezzel is segítségére lennének olvasóinknak. Ha könnyebben tanul az olvasó, többet fog tanulni.

Másik hűséges segítőtársam a f é n y k é p e z ő g é p. Sok olvasó azért tartogatja magánál hónapokig ezt vagy azt a könyvet, mert abban számára értékes ábrák, rajzok vannak. Ezeket szívesen fényképezem részükre, hogy a könyvek vagy folyóiratok, minél előbb újabb olvasóhoz jussanak el. Olvasóim nagyon örülnek ennek az ujitásnak, mert az a bizonyos rajz legalább mindig kéznél van, megmarad nekik saját jegyzeteik mellett. Először csak ezért óhajtottam beszerezni a könyvtár részére reprodukcióra alkalmas fényképezőgépet; később rájöttem arra, milyen tág teret nyerhetek olvasóim számára azzal, ha más könyvtárak tulajdonában lévő könyvekről, folyóiratcikkekről készítenek reprodukciót. Sajnos fényképezőgép csak kevés helyen van, így magammal kell vinnem a gépet. Pedig mennyivel egyszerűbb lenne, ha csak a filmtekercset kellene vinnem! Vannak olyan dokumentumok, amelyeket sokszor csak órákra lehet megszerezni. Nem baj, mert felvételt készítek róluk, ami jóformán csak percek vesz igénybe, és máris visszaadhatom az

eredetit. Azután bőven van idő az esetleges fordításra, ha idegen nyelvű szövegről van szó. Utólag a fordításba külön be lehet ragasztani a szövegrészek közül kinagyított ábrákat.

Legtöbb olvasóm a gyár fejlesztési laboratóriumaiból kerül ki. Amikor látták rajtam az őszinte segíteni-akarást, azt hogy munkájukat segíteni akarom még azon az áron is, ha azzal többletmunkát okozok magamnak, - akkor ők is segíteni kezdtek nekem. Szívesen tanítottak, és adták a szakmai felvilágosításokat, ami nélkül nem tudtam volna tovább haladni az uton, azon az uton, amit végső fokon az ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR jelöl ki minden műszaki könyvtáros számára. Nagy segítségünkre vannak az OMK kiadványai, gondolok itt elsősorban a "Műszaki Lapozemlékre" és a "Műszaki Gazdasági Tájékoztatóra", mert ezekről kiindulva mindig érezzük, hogy biztos alapokon állunk, és olyan széleskörű tájékozottságra teszünk szert, amit a mi szűk körünkben soha sem tudtunk volna megszerezni magunknak. Ezt a tájékozottságot különösen sokra becsülük bennünk, könyvtárosokban a műszakiak, főként a vezető műszakiak. A vezető műszakiak támogatása pedig nagyon fontos a könyvtárosnak, mert tőlük kapja a legértékesebb felvilágosítást az üzemi fejlődés irányára és mértékére vonatkozólag. A jó könyvtáros érti azt a szakmát, melynek a területén dolgozik, de ez még nem elég. Az irodalom területén neki mindig egy lépéssel előbb kell tartania, és ennek az előbb tartásnak lehetőségét nyújtja részére a jó kapcsolat a műszaki vezetővel.

A jól dolgozó üzemi műszaki könyvtár szellemi laboratóriumává válik a többi fejlesztési laboratórium mellett, és elválaszthatatlan része a gyárnak. S ha ilyen szoros kapcsolata van az ülettel, a fejlődéssel, akkor teljesítette hivatását a műszaki könyvtáros: részesévé vált az egész és általános emberi haladásnak.

Miklós Lászlóné

A VÁLLALATI MŰSZAKI KÖNYVTÁRAK A MŰSZAKI FEJLESZTÉSÉRT

027.6:62.001.6

Kormányzatunk célkitűzése, hogy az ipari vállalatokban, tervező irodákban jól szervezett és jól felszerelt műszaki könyvtárak működjenek. Ennek érdekében kiadott rendeletek és utasítások megfelelően szabályozzák a vállalati műszaki könyvtárak tevékenységét.

E szerint a műszaki könyvtár feladata, hogy a népgazdaság fejlesztése és a termelés technikai színvonalának emelése érdekében a vállalat tevékenységi körébe vágó műszaki- és gazdasági dokumentumok /könyvek, folyóiratok, referáló lapok, fordítások, kutatói jelentések, tanulmányok, vizsgálati jegyzőkönyvek stb./ rendszeres beszerzése, megőrzése és olvastatása révén biztosítsa a szakirodalom felhasználását, népszerűsítse az új technológiai eljárásokat.